

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีจุดมุ่งหมายและหลักการที่สำคัญใน มาตรา 5 คือ ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัดการศึกษาให้ยึดหลักสำคัญ 3 ประการ (มาตรา 8) คือ เป็นการศึกษาสำหรับประชาชน ทั่วไปตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและเป็นการพัฒนาสาระและกระบวนการ เรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แนวการจัดการศึกษา (มาตรา 23) หลักสูตรจะต้อง บรรลุความรู้ ทักษะ คุณธรรมทุกระดับชั้น และให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับตนเอง สังคม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คณิตศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยยึดหลักว่าทุกคน สามารถพัฒนาตนเองได้และผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งการจะดำเนินการดังกล่าวได้นั้น การปฏิรูปการ ศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาซึ่งดำเนินงานโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมี หลายแนวทาง แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน การกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาจาก ส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยบริหารในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้หน่วยงานจัดการ เรียนการสอนโดยตรงและใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด มีอิสระในการจัดการศึกษา การพัฒนาครูและ ผู้บริหารการศึกษาเพื่อให้ความเป็นมืออาชีพมากขึ้น ส่งเสริมให้มีการนำระบบประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทั้งภายในและภายนอกมาใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา เป็นต้น

จากสภาพความจำเป็นและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาให้มีผลผลิตที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ ทำงานของผู้บริหารและครู จากแบบเดิม ๆ มาเป็นแบบที่ผู้บริหารมีลักษณะผู้นำทางวิชาการ มีความสัมพันธ์กับชุมชนและท้องถิ่น และบริหารงานโดยองค์คณะบุคคล ส่วนครูจะต้องมีความ สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และรู้จักคิดออกแบบระบบการเรียนการสอน หรือการจัดทำนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

โรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา เป็น หนึ่งในโรงเรียนในฝันของจังหวัดสงขลา ตั้งอยู่บนคาบทะเลสาบสงขลา ห่างจากตัวเมืองสงขลา ประมาณ 75 กิโลเมตร เป็นโรงเรียนสังกัดในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอยู่

ในเขตความรับผิดชอบของเขตพื้นที่การศึกษา 1 เป็นโรงเรียนขนาดปานกลาง เปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา มีนักเรียนจำนวน 256 คน จำนวนครูทั้งสิ้น 13 คน (ข้อมูลสารสนเทศ ; 2546 : 7) โดยทั่วไปนักเรียนมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยระดับปานกลางทุกกลุ่มสาระในระดับผลการเรียนเฉลี่ย 70% ทุกกลุ่มวิชา (รายงานการประเมินตนเอง ; 2546)

ลักษณะของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ มีประชากรประมาณ 1,700 คน นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 อาชีพของผู้ปกครอง ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 39.16 รับจ้าง ร้อยละ 35.92 ประมง ร้อยละ 21.68 รับราชการ ร้อยละ 1.94 ค้าขาย ร้อยละ 0.97 และลูกจ้างประจำ ร้อยละ 0.32 ประชากรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินพอเลี้ยงชีพได้ จึงมีโอกาที่จะสนับสนุนโรงเรียนในด้านงบประมาณค่อนข้างน้อย แต่ให้การสนับสนุนและความร่วมมือในด้านอื่นแก่โรงเรียน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันกีฬา การเข้าประชุมเมื่อโรงเรียนเชิญประชุม การร่วมงานระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการจัดงานพิธีกรรมทางศาสนา การร่วมพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น

การสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรในชุมชนเกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม และคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ จากองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ

ความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	N	$\bar{X}$	SD
1. โรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อมีชื่อเสียง	90	2.87	0.80
2. ความสามารถของผู้บริหาร/ผู้อำนวยการ	90	3.04	0.67
3. การทำกิจกรรมของโรงเรียนกับชุมชน	90	2.87	0.91
4. ผู้บริหารเข้ากับชุมชนได้	89	2.70	0.86
5. การให้ความร่วมมือของชุมชนต่อโรงเรียน	89	2.92	0.86
6. การสอนของครูในโรงเรียน	90	2.80	0.88
7. ความเอาใจใส่ของครูต่อนักเรียน	89	2.89	0.91
8. ความประพฤติกของครู	90	2.92	0.86
9. ความรู้ความสามารถของนักเรียน	90	2.61	0.86
10. ความประพฤติกของนักเรียน	89	2.58	0.82
11. ความจำเป็นการศึกษาต่อของนักเรียน	90	3.27	0.83
12. การแนะแนวของโรงเรียน	89	2.65	0.77

จากตารางที่ 1 พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนวัดแหลมบ่อท้อ เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงค่อนข้างดี มีผู้บริหารที่มีความสามารถดี แต่ความสัมพันธ์กับชุมชนมีปานกลาง โรงเรียนมีการแนะแนวด้านการศึกษาต่อในระดับปานกลาง ครูมีความรู้ ความสามารถด้านการสอนปานกลาง และมีความเอาใจใส่นักเรียนปานกลาง สำหรับนักเรียนมีความรู้ความสามารถ และความประพฤติพอใช้ได้ ส่วนด้านการช่วยเหลือให้นักเรียนมีคุณภาพนั้นต่างก็มีความเห็นว่าโรงเรียนควรสอนให้เด็กมีความสามารถและฉลาดกว่าเดิม เกี่ยวกับงบประมาณ โรงเรียนได้รับงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

จากการประสานความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ครูทุกคน ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน จำนวน 70 คน มาประชุมร่วมกัน และทำการระดมสมองโดยการทำ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของโรงเรียน พร้อมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับทุกซ์ทางการศึกษา และลักษณะของโรงเรียนในพื้นที่ ผลปรากฏดังตารางที่ 2 - 4

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันของโรงเรียนวัดแหลมบ่อท้อ ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล และนักเรียน

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weak)
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ครูมีความสามัคคี และรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน</li> <li>2. ครูส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ</li> <li>3. ครูส่วนใหญ่เอาใจใส่นักเรียนดี มีความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดี</li> <li>4. บริเวณโรงเรียนสะอาด</li> <li>5. โรงเรียนมีโครงการสหกรณ์ครบวงจร</li> <li>6. นักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยระดับปานกลางทุกกลุ่มสาระ</li> <li>7. นักเรียนมีความสามารถพิเศษทางด้านกีฬา</li> <li>8. ปลุกผักสวนครัวไว้เป็นอาหารกลางวัน</li> <li>9. โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้ทะเล สภาพแวดล้อมดี ทิวทัศน์สวยงาม ร่มรื่น บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ขาดงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน</li> <li>2. ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์กีฬา</li> <li>3. ขาดครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานสอน</li> <li>4. ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน</li> <li>5. ไม่มีครูที่มีความรู้ ความสามารถตรงตามสาขาวิชา ได้แก่ ครูพลศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์</li> <li>6. ไม่มีคู่มือโทรศัพท์ในโรงเรียน</li> <li>7. ไม่มีศูนย์เด็กเล็กในโรงเรียน</li> <li>8. อาคารเรียนเก่าแก่ชำรุด</li> <li>9. ชุมชนเน้นด้านวัฒนธรรม และกีฬามากกว่าวิชาการ</li> </ol>
โอกาส (Opportunity)	ภาวะคุกคาม (Threat)
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ชุมชนประกอบอาชีพสุจริต ไม่มีสิ่งผิดกฎหมาย</li> <li>2. ชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียน</li> <li>3. ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน</li> <li>3. ได้รับรางวัลการประกวดสิ่งแวดล้อมดีเด่น</li> <li>4. ได้รางวัลระดับทองในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ</li> <li>5. เป็นโรงเรียนอันดับหนึ่งของอำเภอกระแสดินธุ์</li> <li>6. มีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์</li> <li>7. มีผู้นำชุมชนที่ดี</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ความไม่ต่อเนื่องในการบริหารจัดการ เนื่องจากนโยบายของรัฐบาล</li> <li>2. ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน</li> <li>3. ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลไม่เพียงพอ</li> <li>4. ขาดหน่วยงาน และบุคลากร สนับสนุนทางการศึกษา</li> </ol>

จากตารางที่ 2 พบว่า จุดแข็งของโรงเรียน คือ ครูมีความสามัคคี รู้บทบาทหน้าที่ตนเอง โรงเรียนมีความสะอาด นักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยระดับปานกลางทุกกลุ่มสาระ และโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมร่มรื่น บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จุดอ่อนของโรงเรียน คือ โรงเรียนขาดสื่ออุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย ขาดงบประมาณครู ขาดครูที่มีความรู้ ความสามารถตรงสาขา ชุมชนเน้นวัฒนธรรมกีฬามากกว่าวิชาการ โอกาสที่ดีของโรงเรียนคือโรงเรียนได้เป็นโรงเรียนในฝัน ชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียน ภาวะคุกคามที่เด่นชัด ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน

จากการระดมสมอง (Brain Storming) กลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเกี่ยวกับทุกข้อต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ โดยแบ่งกลุ่มบุคลากรออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า

กลุ่ม 1 คณะกรรมการสถานศึกษา/อบต. มีความทุกข์เกี่ยวกับผู้บริหารไม่เข้าไปคลุกคลีกับชุมชนชั้น โรงเรียนไม่มีศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอขาดครูพลละ ครูคนตรี เป็นต้น โรงเรียนมีงบประมาณน้อย และไม่มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย

กลุ่ม 2 นักเรียน มีความทุกข์เกี่ยวกับไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ ครูไม่ยุติธรรมในการช่วยเหลือเด็กอย่างเท่าเทียมกัน ครูชอบลงโทษโดยการเขียนตี

กลุ่ม 3 ครู มีความทุกข์เกี่ยวกับไม่มีงบประมาณสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์ ครูมีภาระงานหลายหน้าที่มากเกินไป และผลการเรียนนักเรียนยังไม่เป็นไปตามคาดหวัง

กลุ่ม 4 ผู้บริหารมีความทุกข์เกี่ยวกับการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา และการมีงบประมาณไม่เพียงพอ

สรุปได้ว่าทุกข์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ครู ผู้บริหาร) ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ คือ การขาดครูที่ตรงสาขา มีงบประมาณสนับสนุนด้านวิชาการไม่เพียงพอ และ ขาดสื่อที่ทันสมัย

นอกจากนี้เมื่อศึกษาคุณลักษณะ โรงเรียนในฝันของกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับลักษณะของ บุคลากรในโรงเรียน วิธีการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ลักษณะของโรงเรียนในฝันตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา  
ผู้ปกครอง ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล และนักเรียน

ความคิดเห็น	คุณลักษณะ
1. ด้านผู้บริหาร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- เป็นแบบอย่างที่ดีของคณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียน</li> <li>- พุดจาสุภาพ</li> <li>- มีความรับผิดชอบ</li> <li>- มีมนุษยสัมพันธ์ ชี้แนะแจ่มใส</li> <li>- เสียสละเวลาส่วนตัว</li> <li>- ให้นักเรียนเก็บขยะน้อยลง เพิ่มการสอนมากขึ้น</li> </ul>
2. ด้านครูผู้สอน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ครูสวย และใจดี</li> <li>- ตรงเวลา</li> <li>- บุคลิกภาพดี</li> <li>- พุดจาสุภาพ อ่อน โยน</li> <li>- มีความเข้าใจเด็ก และผู้ปกครอง ให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่อง</li> <li>- มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง</li> <li>- มีความรู้ ความสามารถในวิชาที่สอน</li> <li>- มีอารมณ์ขันขณะสอน</li> <li>- ไม่ใช้อารมณ์ และไม่ตบโทษนักเรียนด้วยการเขียนดี</li> </ul>
3. ด้านผู้ปกครอง	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ประสานงานกับครูอย่างต่อเนื่อง</li> <li>- มีความเข้าใจในการบริหารงานของโรงเรียน</li> <li>- มีความเข้าใจลูก และรักลูกเท่าเทียมกัน</li> <li>- มีเวลาอบรมสั่งสอนนักเรียน</li> <li>- มีส่วนร่วม และสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน</li> <li>- ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา</li> </ul>
4. ด้านผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ตรงต่อเวลา</li> <li>- แต่งกายสะอาดเรียบร้อย</li> <li>- ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน</li> <li>- มารยาทดี พุดจาสุภาพ</li> <li>- มีคุณธรรม จริยธรรม</li> <li>- มีสุขภาพอนามัยดี ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง</li> <li>- ร่วมกิจกรรมโรงเรียนด้วยความเต็มใจ</li> <li>- รักการเรียน</li> </ul>

## ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความคิดเห็น	คุณลักษณะ
5. ด้านชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ชุมชนประกอบอาชีพสุจริต</li> <li>- ผู้นำชุมชนมีความรู้ความสามารถ และประสานงานระหว่างชุมชนกับโรงเรียนได้</li> <li>- มีผู้นำชุมชนที่ดี มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม</li> <li>- สนับสนุน และให้ความร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน</li> </ul>
6. ด้าน โรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการจัดเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์</li> <li>- มีศูนย์เด็กเล็ก</li> <li>- มีสนามเด็กเล่น</li> <li>- มีสระว่ายน้ำ</li> <li>- มีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยครบถ้วน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ VCD. เป็นต้น</li> <li>- มีอุปกรณ์กีฬาพร้อมทุกประเภท</li> </ul>
7. ด้านอาคาร - สถานที่	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีเครื่องปรับอากาศในอาคารเรียน</li> <li>- มีน้ำดื่ม ไว้บริการในห้องเรียนทุกห้อง</li> <li>- มีห้องประชุมสวยๆ</li> <li>- มีอาคารเรียนใหม่ถาวร 2 ชั้น</li> </ul>
8. ด้านคณะกรรมการ โรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีความรู้ ความเข้าใจต่อปัญหา สามารถแก้ไขและพัฒนาโรงเรียนได้</li> <li>- มีความรู้ในระบบบริหารงานของโรงเรียน</li> <li>- มีความเสียสละ</li> <li>- ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นกับคณะครู</li> </ul>

จากตารางที่ 3 พบว่า ลักษณะของโรงเรียนในฝัน ตามความคิดเห็นของบุคลากร คือ โรงเรียนมีอาคารทันสมัย มีสื่อ อุปกรณ์ครบถ้วน เปิดสอนตั้งแต่ระดับเด็กเล็ก ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ ชุมชนให้ความร่วมมือกับกิจกรรมโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจระบบการบริหารงานโรงเรียน ช่วยแก้ปัญหาโรงเรียนได้ ผู้ปกครองมีเวลาในการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน สนับสนุนกิจกรรมโรงเรียน ครูมีความรู้ ความสามารถในวิชาที่สอน และนักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม รักการเรียน

เมื่อผู้วิจัยได้เชิญคณะครูเข้าร่วมประชุมระดมสมอง พร้อมทั้งแจกแบบสำรวจให้ครู ทั้งโรงเรียนและผู้บริหารเสนอความต้องการในการพัฒนาตนเอง ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2547  
ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความต้องการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ จำแนกตามกลุ่มสาระ

กลุ่มสาระ (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544)	กลุ่มสาระ (หลักสูตรการประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	ความต้องการพัฒนา
1. ภาษาไทย 2. คณิตศาสตร์	1. กลุ่มทักษะ - ภาษาไทย - คณิตศาสตร์	- เทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ - กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน - การทำนวัตกรรม - การจัดทำและ การใช้สื่อการสอน
3. วิทยาศาสตร์ 4. สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	2. กลุ่มส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต	- การผลิตสื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ - เทคนิคการสอนวิทยาศาสตร์ - พัฒนาความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
5. สุขศึกษา พลศึกษา 6. ศิลปะ	3. กลุ่มส่งเสริมลักษณะนิสัย - พลศึกษา - คณิต - นาฏศิลป์ - จริยศึกษา - ศิลปะ	- ผลิตสื่อ - การจัดทำนวัตกรรม - กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน
7. ภาษาดังประเทศ	4. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ - ภาษาอังกฤษ	- ผลิตสื่อ - วิจัยในชั้นเรียน - เทคนิควิธีการสอน
8. อนุบาล	อนุบาล	- อุปกรณ์ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นสำหรับกิจกรรมเด็ก ลูกบอลสำหรับเด็กปฐมวัย เกมการ ศึกษา - เตรียมความพร้อมสำหรับการจัดทำ กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย - ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน สื่อการเรียนและเทคโนโลยีสำหรับการ จัดการเรียนการสอนแบบฝึก เพื่อการพัฒนาเด็กเรียน

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่า ครูโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ ในแต่ละกลุ่มวิชามีความต้องการพัฒนาตนเองในเทคนิคการสอน การจัดทำวัตรกรรม การผลิตสื่อ และต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน และความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

จะเห็นได้ว่าความต้องการของคณะครูโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยต้องการพัฒนาตัวผู้สอน และเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนดีขึ้น และเป็นการพัฒนาครูที่ตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 30 ซึ่งระบุว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูในโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ พบว่า ยังมีนักเรียนประมาณ 5 – 6 คน ในทุกชั้นเรียนที่ยังอ่านหนังสือไม่ค่อยออก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เมื่อสอบถามถึงสาเหตุพบว่า เนื่องจากครูไม่มีเวลาดูแลเด็กเป็นรายบุคคลเพราะมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากการเรียนการสอนมาก เช่น เป็นโรงเรียนในฝัน เป็นโรงเรียนทอปสตาร์ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น และครูไม่สามารถสอนในเนื้อหาของหลักสูตรได้ครบถ้วนตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื่องจากเวลาที่ไม่เอื้ออำนวยถ้าจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของคณะครูโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อทั้ง 13 คน พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการทำวิจัยในชั้นเรียนมาก่อน และคิดว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องยาก มีครู 2 ท่านที่จบปริญญาโท และเคยทำวิทยานิพนธ์มาแล้ว ส่วนครู 1 ท่าน เคยทำผลงานขอตำแหน่งอาจารย์ 3 สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ยังไม่มีครูคนใดเคยดำเนินการอย่างจริงจัง

เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนผู้บริหารได้อย่างครอบคลุม คณะผู้วิจัยจึงตัดสินใจใช้วิธีการพัฒนาครู โดยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้เรื่องกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการคิดค้นหาวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ของครู และนำวิธีการนั้นมาทดลองใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนที่ยังไม่ถึงเกณฑ์ให้สูงขึ้น นอกจากนี้การทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะช่วยให้ครูมีวิถีชีวิตของการทำงานครูอย่างเป็นระบบ เห็นภาพของงานตลอดแนว มีการตัดสินใจที่มีคุณภาพ เพราะจะมองเห็นทางเลือกต่าง ๆ ได้กว้างขวาง และลึกซึ้งขึ้นแล้วจะตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ มีโอกาสมากขึ้นในการคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับเหตุผลของการปฏิบัติงาน และครูจะสามารถบอกได้ว่า งานจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติไปนั้น ได้ผลหรือไม่ เพราะอะไร นอกจากนี้ครูที่ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนนี้ จะสามารถควบคุม กำกับ และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างดี เพราะการทำงานและผลของการทำงานนั้น ล้วนมีความหมายและคุณค่าสำหรับครูในการ



พัฒนานักเรียน ผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู อันจะนำมาซึ่งความรู้ในงาน และความปิติสุขในการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7) และตามมาตรา 8 ข้อ 5 และข้อ 6 ที่ว่าให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือ เกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาปฏิบัติภารกิจดังกล่าวข้างต้น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จึงได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ขึ้น โดยหวังว่าโครงการนี้จะช่วยให้สถานศึกษาในชุมชนเกาะใหญ่ได้มีต้นแบบเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษานี้ได้อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ได้พัฒนาการเรียนการสอนและได้รับการตรวจสอบ ตลอดจนมีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนา และนำข้อมูลมาใช้ปรับปรุงพัฒนากระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานและเป็นโรงเรียนต้นแบบ อันเป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย และสามารถพัฒนาคุณภาพงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยยึดสัมฤทธิ์ผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

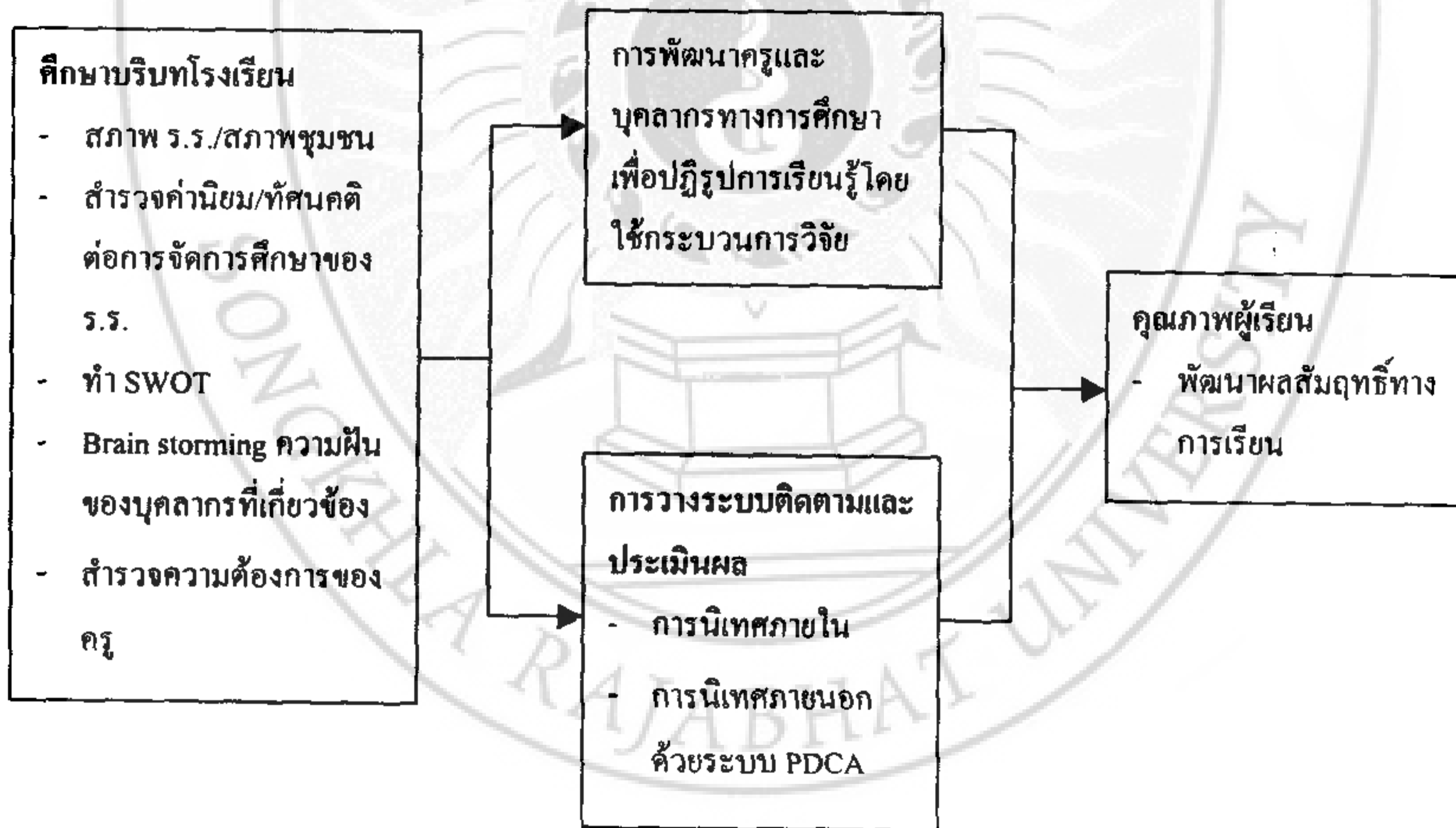
1. เพื่อวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ โดยพัฒนาครูและผู้บริหาร เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. เพื่อ เปรียบเทียบ ความสามารถในการรับรู้ และความคิดเห็นของครู ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยเฉลี่ย หลังการใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน
4. ศึกษาความพึงพอใจของครู ผู้บริหาร นักเรียน และผู้ปกครองต่อวิธีการสอนของครูที่ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

### คำถามในการวิจัย

1. การวางระบบ การนิเทศ ติดตามครูอย่างเป็นระบบสามารถพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้หรือไม่
2. ครูที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนสามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้หรือไม่
3. การทำวิจัยในชั้นเรียนสามารถพัฒนานักเรียนได้หรือไม่ ครูมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบได้หรือไม่
4. ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมอย่างไร ครูมีปัญหา อุปสรรค ในการทำวิจัยในชั้นเรียนในเรื่องอะไรบ้าง

### กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนของครู การใช้กระบวนการนิเทศติดตามจากผู้เกี่ยวข้องจะช่วยให้สามารถดำเนินการได้ประสบความสำเร็จดังแผนภาพ



## แนวทางการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้มองเห็นการดำเนินงานชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้แจกแจงวิธีการดำเนินงานตามจุดประสงค์

จุดประสงค์	สมมุติฐาน	ตัวชี้วัด	การตรวจสอบติดตาม
เพื่อวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูในการทำการวิจัยในชั้นเรียน	ครู นักเรียน ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อระบบที่วางให้	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สภาพโรงเรียน และชุมชน</li> <li>- จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของโรงเรียน</li> <li>- ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน</li> <li>- ความต้องการพัฒนาตนเองของครู</li> <li>- ผลรายงานการประเมินตนเอง</li> <li>- การนิเทศ ติดตามจากบุคลากรภายนอกและภายใน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- การทำเทคนิคSWOTกับครู นักเรียน ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา</li> <li>- ตัวแทนผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่นตอบแบบสอบถาม</li> <li>- แบบสำรวจความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา ความต้องการพัฒนาตนเอง</li> <li>- มีการวางระบบการนิเทศภายนอกและภายใน</li> </ul>
เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้ และความคิดเห็นก่อนและหลังใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนของครู	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ความรู้ ความสามารถในการวิจัยในชั้นเรียนสูงขึ้น</li> <li>- เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนดีขึ้น</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ความรู้ ความเข้าใจต่อการวิจัยในชั้นเรียน</li> <li>- เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน</li> <li>- ความคิดเห็นต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- แบบวัดเจตคติ</li> <li>- แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย</li> <li>- แบบสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการ การทำการวิจัยในชั้นเรียน</li> </ul>
เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยของนักเรียนหลังการทำวิจัยในชั้นเรียน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยสูงขึ้น	คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองต่อวิธีการเรียนรู้ ที่ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- นักเรียน ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจในระดับมาก</li> <li>- ครูมีความพึงพอใจในระดับมาก มีความภูมิใจที่ทำงานสำเร็จ</li> <li>- ผู้บริหารมีความเข้าใจระบบการทำงาน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- คำพูดแสดงความพึงพอใจ</li> <li>- ข้อความแสดงความพึงพอใจ ภูมิใจ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้เรียน จากครู และจากผู้บริหาร</li> </ul>

### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวางระบบติดตามและประเมินผล ในประเด็นการใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ให้แก่ครูโรงเรียนวัดแหลมบ่อต่อทั้งโรงเรียน จำนวน 13 คน

## ระยะเวลาในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งให้ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ โดยการสำรวจความสามารถของครูทุกคนในโรงเรียนและทำการส่งเสริมความรู้ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยจึงใช้เวลา 1 ปีงบประมาณ ในการดำเนินงาน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ถึง 25 ธันวาคม 2547

## ข้อจำกัดของการวิจัย

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนเป็นช่วงภาคเรียนที่ 1/2547 ดังนั้นครูอาจจะเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นรูปเล่มสมบูรณ์ไม่ทัน แต่จะสามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนฉบับย่อได้

## ตัวแปรที่ศึกษา

1. ความสามารถในการรับรู้ กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนของครู
2. ความพึงพอใจของครู ต่อกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน
4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อนวัตกรรมที่ครูใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน

การศึกษาเชิงคุณภาพ คือ ครู อาจารย์ โรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ ได้นำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ และมีรายงานผลงานวิจัยในชั้นเรียน

## นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547

ครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหาร และครู - อาจารย์ที่ปฏิบัติงานสอนอยู่ในโรงเรียนวัดแหลมบ่อท่อ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547

การอบรมให้ความรู้ หมายถึง การจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องเทคนิควิธีสอน และการวิจัยในชั้นเรียน

การติดตาม และประเมินผล หมายถึง การนิเทศและติดตาม ตลอดจนให้คำแนะนำ 4 ครั้ง ตลอดระยะเวลา 1 ภาคเรียน

**การวางระบบติดตาม และประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้** หมายถึง การวางระบบติดตาม และประเมินผลการบริหารงานวิชาการ โดยพัฒนาครูทั้งโรงเรียนในด้านเทคนิควิธีสอน และการวิจัยในชั้นเรียน

**การการวิจัยในชั้นเรียน** หมายถึง การทำวิจัยของครูเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน มีลักษณะเป็นงานวิจัยขนาดเล็กที่สามารถใช้เวลาในการดำเนินการ ได้สำเร็จภายใน 1 ภาคเรียนเป็นอย่างช้า มีขั้นตอนการวิจัยคือ ขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติและการสังเกต (Action & Observe) การสะท้อนผล (Reflect) และการสรุปและเขียนรายงานการวิจัย

**การรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน** หมายถึง การประเมินของครูว่าตนเองมั่นใจเพียงใดในการทำวิจัยในชั้นเรียน ขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับที่มีความยากแตกต่างกัน วัดโดยแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนในการทำวิจัยในชั้นเรียน

**ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน** หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกมาใน 3 ลักษณะ คือ

1. ความสามารถด้านวิธีวิทยาการวิจัยที่ครอบคลุมความสามารถ 3 ด้าน คือ ด้านระเบียบวิธีวิจัย ด้านการออกแบบการวิจัย และด้านการเขียนรายงานการวิจัย

2. ความสามารถทางด้านกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การแสดงออกมาโดยการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้ผลผลิตเป็นชิ้นงานหรือร่องรอยของการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนและสามารถอธิบายถึงความเป็นมาของชิ้นงาน และ / หรือมีหลักฐานแสดงถึงการได้มาของชิ้นงานนั้น วัดได้จากการใช้แบบประเมินร่องรอยการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) ปัญหาวิจัย 2) กรอบแนวคิด 3) นวัตกรรมที่ใช้ 4) เครื่องมือวิจัย 5) ข้อมูลจากการวิจัย และ 6) รายงานการวิจัย

3. เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน แสดงออกมาโดยการตอบแบบวัดเจตคติต่อการวิจัยที่ผู้วิจัยปรับมาจากของ นวรัตน์ พุนไย (2545)

### **ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ**

1. ได้แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้
2. โรงเรียนได้รูปแบบของการวางระบบติดตาม และประเมินผลที่มีคุณภาพ
3. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีระบบจากครู
4. ครูทุกคนรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและมีนวัตกรรมในการพัฒนานักเรียนในโรงเรียน